

Nr 16.

Av herr **Olsson** i Ramsta, med förslag till vissa bestämmelser angående tillverkning och försäljning av smörblandat margarin.

Frågan om margarinets konkurrens med smöret och då huvudsakligast det smörblandade margarinets konkurrens var föremål för behandling under 1930 års riksdag.

Undertecknad bringade frågan på tal i motion nr 10 i andra kammaren och herr Petrus Nilsson med flera i första kammaren i motion nr 166.

I motion II: 10 yrkades, att i kungl. förordningen nr 59, den 13 oktober år 1905, med däri senare åren 1909 och 1921 vidtagna ändringar, sådana bestämmelser infördes, att tillverkare och försäljare av margarin, som uppgives vara smörblandat, åläggas att å varje förpackning av sådant margarin tydligt angiva, å såväl låda som varje paket, till vilken procent natursmör ingår; och i motion I: 166 hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående lagstiftning till förhindrande av saluhållande eller tillverkning av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde ingå.

Jordbruksutskottet, till vilket motionerna hänvisades för förberedande behandling, säger i sitt betänkande nr 84 bland annat om yrkandet i motion I: 166: »Såsom framgår av myndigheternas yttrande har emellertid frågan om margarinets ställning till smöret i vissa andra avseenden varit föremål för olika behandling i olika länder. Sålunda är i vissa länder, bland annat Danmark, förbjudet att blanda smör i margarin, som därför icke får innehålla mer än högst 3 procent smörfett, det vill säga den mängd, som vid tillverkningen (vilken endast kan ske i mjölk) inblandas i varan.

I likhet med myndigheterna finner även utskottet, att alltför stora svårigheter torde resa sig mot att numera för Sveriges del omlägga lagstiftningen i dylik riktning. Motionärernas förslag går emellertid ännu längre; dess genomförande skulle nämligen innebära förbud mot tillverkning eller försäljning av margarin eller produkter därav, alltså jämväl margarinost och margaringrädde, vari icke blott smör och grädde utan även mjölk ingår. Ett sådant förbud torde — såsom lantbruksstyrelsen framhållit — vara liktydigt med förbud mot varje tillverkning och försäljning av dessa slags varor, enär, såsom nyss antytts, mjölk lärer vara en nödvändig ingrediens för framställandet av dylika varor. Att en sådan väg icke är framkomlig, synes utskottet i varje fall vara uppenbart.»

Utskottet fortsätter därefter: »Vidkommande motion II: 10 har det synts

utskottet vara en i princip tilltalande tanke, att tillverkare och försäljare av smörblandat margarin skulle vara skyldig uppgiva, till vilken procent natursmör inginge i varan.»

Kommerskollegium, som yttrat sig över motionen II: 10, hade invänt, »att skyldigheten att deklarerera procenthalten natursmör lätt skulle leda till den mindre önskvärda konsekvensen, att smörblandat margarin av konsumenterna bedömdes och värdesattes huvudsakligen med hänsyn till sagda halt». Kommerskollegium ansåg därför den bästa lösningen vara, att föreskrift lämnades därom, att av den i varan ingående fettmängden en viss minsta halt skulle utgöras av smörfett, för att varan skulle få salubjudas som smörblandat margarin.

Då frågan om margarinlagstiftningen varit föremål för utredning inom lantbruksstyrelsen, som redan den 14 juli 1928 avgivit förslag till nya författningsbestämmelser angående kontroll å tillverkning av samt handel med margarin och därmed jämförliga produkter, ansåg sig utskottet icke böra taga ståndpunkt till motionärens förevarande förslag. Utskottet ansåg sig emellertid böra framhålla önskvärdheten av att frågan om ny margarinlagstiftning så snart ske kan bringas till lösning och hemställde, att motionen II: 10 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under tiden sedan 1930 års riksdag ha vi fått bevittna ett ytterligare prisfall på mejerismöret. Priset är nu nere så lågt, att smörmejerierna i regel ej kunna betala mjölken med mera än omkring 9.5 öre per liter. Man skulle kunnat tro, att det låga smörpriset, som nu knappast med mera än en krona per kilo överstiger margarinpriset, åstadkommit en förskjutning i konsumtionen av smör och margarin till smörets fördel. Men så torde ingalunda vara förhållandet. Tvärtom har margarinförbrukningen visat tendens till ytterligare stegring.

Det smörblandade margarinet torde för närvarande innehålla högst omkring 10 procent smörfett. Margarinfabrikerna annonsera nu om sitt margarin med högsta smörblandning, utan att kunderna i regel få reda på, huru många procent smör margarinet innehåller. Ur ren konsumentsynpunkt kan det därför anses berättigat att fabrikanterna och försäljarna åläggas att deklarerera på förpackningen av varan huru mycket smör, som ingår i blandningen.

Då nu emellertid snart ett år förflutit, sedan 1930 års jordbruksutskott avlämnade sitt betänkande nr 84 angående denna sak, vari utskottet framhöll önskvärdheten av att frågan om ny margarinlagstiftning så snart ske kan bringas till sin lösning, och ännu ej någon ny kungl. kungörelse angående tillverkningen av och handeln med margarin och margarinost utkommit, har jag funnit det angeläget att fästa riksdagens uppmärksamhet på denna fråga. Frågan måste anses ha så stor betydelse för både konsumenter som jordbrukarna, att det kan anses motiverat att riksdagen uttalar sig i en fråga, som tillhör Kungl. Maj:ts administrativa lagstiftningsmakt.

Kommerskollegii invändning, att ett margarins kvalitet mera beror på kvaliteten hos margarinet i och för sig och ej så mycket på den mindre eller

större halten av smörfett, som ingår i blandningen, torde knappast kunna anses ha allmängiltighet.

Ty i regel ligger det väl så till, att många konsumenter blanda upp margarinet med ända till 50 % smör. Vid en eventuell ytterligare sänkning av smörpriset åstadkommer en procentuellt högre inblandning av smör i margarinet en relativt mindre höjning av priset på margarinet. Ett åläggande för tillverkare och försäljare av smörblandat margarin att deklarerera procenten ingående smörfett skulle otvivelaktigt medföra en större inblandning av smör i margarinet och alltså ökad avsättning för smöret. Konsumenterna skulle kunna kontrollera priset på smörblandat margarin. Jag anser därför ej, att något hinder bör resas för tillverkarna av margarin att inblanda hur mycket smör som helst i margarinet. Dock torde man med skäl kunna fordra, att margarin, som säljes såsom smörblandat, skall innehålla minst 10 % smörfett.

Med stöd av det anförda får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen beslutar i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta i Kungl. Maj:ts nådiga förordning, nr 59, den 13 oktober 1905, med däri under åren 1909 och 1921 vidtagna ändringar, införa sådana bestämmelser, att tillverkare och försäljare av margarin, som uppgives vara smörblandat, åläggas att å varje förpackning av sådant margarin tydligt angiva, å såväl låda som varje paket, till vilken procent natursmör ingår samt att minsta procent smörfett i sådan blandning skall vara 10 procent.

Stockholm den 16 januari 1931.

Gustaf Olsson
i Ramsta.
